

Финансира
Европска унија

ТВИНИНГ ПРОЈЕКАТ

ПОДРШКА ЕУ ПАРЛАМЕНТИМА У БИХ У ПОСЛОВИМА ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

ИНФОРМАТИВНИ ЧЛАНАК ТВИНИНГ ПРОЈЕКТА ЕУ / УКРАТКО О ПРОПИСИМА У ЕУ

ПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВА

► КОЈИ СУ ОСНОВНИ ЦИЉЕВИ И ПРИНЦИПИ ЕУ У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВА?

Здравствени системи Европске уније су централни дио високог нивоа социјалне заштите у Европи који доприносе друштвеној кохезији и друштвеној правди, као и одрживом развоју. ЕУ не дефинише здравствену политику нити здравствене системе земаља чланица. Она допуњава националне здравствене политике кроз израду закона и стандарда за здравствене производе који важе у цијелој ЕУ те кроз додјелу средстава за здравствене пројекте широм ЕУ ради остваривања заједничких циљева, удруживања ресурса и превазилажења заједничких изазова.

Циљеви политике и активности ЕУ у области јавног здравља су:

- заштита грађана Европске уније од озбиљних прекограничних пријетњи здрављу,
- пружање подршке дјелотворним, приступачним и отпорним здравственим системима,
- побољшање приступа бољој и сигурнијој здравственој њези за грађане ЕУ,
- промовисање здравља, превенција болести и развој потицајних окружења која подржавају здраве начине живота.

Европска здравствена политика почива на сљедећим принципима: квалитет, безбједност, њега која се заснива на доказима и етици, укљученост пацијената, заштита, приватност и повјерљивост.

► КОЈИ СУ КЉУЧНИ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ КОЈИ УРЕЂУЈУ ЗДРАВСТВЕНУ ПОЛИТИКУ ЕУ?

Закључцима Савјета о заједничким вриједностима и принципима у здравственим системима ЕУ (2006/С 146/01) дефинише се низ принципа који су неопходни за добијање повјерења пацијената у прекограничну здравствену његу, за постизање мобилности пацијената, као и за остваривање високог нивоа здравствене заштите.

Европска здравствена стратегија (2014/С 217/02) позива земље чланице и Европску комисију да подзму одређене мјере у вези с посљедицама економских криза на здравствене системе те даје низ практичних, необавезних препорука.

Уредба (ЕУ) бр. 282/2014 је законска основа за актуелни Трећи здравствени програм. Здравствени програм располаже буџетом од 449,4 милиона евра, обухвата 23 приоритетна подручја и намијењен је остваривању посебних циљева:

- промовисање здравља, превенција болести и подстицање здравог начина живота, узимајући у обзир принцип „здравље у свим политикама“;
- заштита грађана ЕУ од озбиљних прекограничних пријетњи здрављу;
- допринос иновативним, учинковитим и одрживим здравственим системима;
- лакши приступ бољој и сигурнијој здравственој њези за грађане ЕУ.

Пројекат спроводи конзорцијум који чине
Народна скупштина Мађарске, Парламент Аустрије и Хрватски сабор

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

У мају 2020. године, Комисија је представила нови здравствени програм за период 2021-2027 (бр. 282/2014). Програм „ЕУ за здравље“ узима у обзир искуства стечена у оквиру кризе узроковане болешћу COVID-19, а циљ му је да осигура да су здравствени системи довољно отпорни за суочавање с будућим новим пријетњама здрављу.

Овај програм ће дати значајан допринос опоравку након пандемије узроковане болешћу ЦОВИД-19, и то:

- ▶ заштитом људи од озбиљних прекограничних пријетњи здрављу;
- ▶ обезбјеђењем доступности и цјеновне приступачности лијекова, медицинских производа и других производа потребних током кризе те пружањем подршке иновацијама;
- ▶ јачањем здравствених система и радне снаге у здравству, између осталог улагањем у јавно здравље, на примјер путем програма за промоцију здравља и спречавање болести.

▶ КОЈЕ СУ КЉУЧНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ У ЕУ У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВА?

Извршна агенција за потрошаче, здравље, пољопривреду и храну је извршна агенција коју је успоставила Европска комисија како би у њено име водила четири програма ЕУ, укључујући и здравствени програм.

Мисија Европског центра за превенцију и контролу болести је да утврди, процијени и шири информације о тренутним и надоласћим пријетњама здрављу људи узрокованим заразним болестима. Центар дјелује у сарадњи с националним тијелима за заштиту здравља у циљу јачања и развоја система праћења болести и система раног упозорења за цијели континент.

Задаци **Европске агенције за лијекове су олакшавање развоја и приступа лијековима**, евалуација захтјева за одобрење за стављање лијекова у промет, праћење сигурности лијекова током њиховог цјелокупног животног циклуса и пружање информација здравственим радницима и пацијентима.

▶ ШТА ПОРАЗУМИЈЕВА ТЕРМИН ПРАВНА ТЕКОВИНА У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВА?

Подјела надлежности у области здравства јасно је прописана чланом 168 Уговора о функционисању Европске уније. ЕУ је на основу тих одредби успоставила законски оквир и усвојила подстицајне мјере чији је циљ заштита и побољшање здравља људи, а које укључују следеће области:

Права пацијената у прекограничној здравственој њези

Директивом 2011/24/EU о примјени права пацијената у прекограничној здравственој њези утврђују се услови под којима пацијент може да отпутује на лијечење у другу државу чланицу ЕУ и добије надокнаду трошкова. Обухваћени су трошкови здравствене његе, издавање рецепата за лијекове и медицинске производе и њихова куповина.

Медицински производи

Законски оквир ЕУ за медицинске производе гарантује високе стандарде квалитета и сигурности. Промовише и функционисање унутрашњег тржишта примјеном мјера које подстичу иновације и конкуренцију у Европи. Заснива се на принципу да се медицински производи могу пласирати на тржиште само уз одобрење које издају надлежна тијела. Европска агенција за лијекове надлежна је за координацију централизованог поступка за издавање одобрења.

Борба против озбиљних прекограничних пријетњи здрављу

Оквир ЕУ за здравствену сигурност подразумева скуп мјера праћења, раног упозоравања и сузбијања у циљу борбе против озбиљних прекограничних пријетњи и обезбјеђења високог нивоа заштите здравља у ЕУ. Недавно избијање пандемије коронавируса је одличан примјер таквих пријетњи. Кључни документ у овој области је **Одлука о озбиљним прекограничним пријетњама здрављу** (1082/2013/EU).

Дуван

Како би заштитиле здравље грађана од штетних посљедица пушења, Европска унија и националне владе подuzeле су различите мјере надзора над дуваном у облику законодавства, препорука, нарочито у следећим областима:

- ▶ **Регулација дуванских производа:** Директивом о дуванским производима (2014/40/EU) утврђују се одредбе којима се уређује производња, представљање и продаја дуванских и сродних производа (нпр. паковање, означавање, састојци).
- ▶ **Ограничење оглашавања дуванских производа:** Директивом о оглашавању дувана (2003/33/E3) уведена је забрана оглашавања дувана у штампаним медијима, на радију и Интернету. Директивом 2014/40/EU ова правила ЕУ пренесена су и на електричне цигарете.
- ▶ **Заштита грађана ЕУ од пасивног пушења:** Циљ Препоруке Савјета о окружењима без дуванског дима (2009/С 296/02) је заштита грађана од дуванског дима из животне средине, чиме се опћенито побољшава јавно здравље.
- ▶ **Порезне мјере:** Директивом о структури и стопама акциза које се примјењују на прерађени дуван (2011/64/EU) уводе се високи порези на дуванске производе који су изузетно дјелотворни у смањењу кориштења дувана, нарочито међу млађом популацијом.

Органи, крв, ткива и ћелије

Законски оквир ЕУ у овој области поставља високе стандарде квалитета и безбједности за цијели низ активности повезаних са супстанцама људског поријекла (крв, ткива, ћелије и органи).

- ▶ У Директиви 2004/23/ЕС наводе се стандарди квалитета и безбједности за трансплантацију људског ткива.
- ▶ У Директиви 2010/53/EU наводе се правила за осигурање стандарда квалитета и безбједности за трансплантацију органа.
- ▶ У Директиви 2002/98/ЕС дефинисани су стандарди квалитета и безбједности за трансфузију крви.

▶ ИЗБИЈАЊЕ ПАНДЕМИЈЕ УЗРОКОВАНЕ БОЛЕШЋУ COVID-19

Европска комисија на свим пољима ради на сузбијању ширења коронавируса. Подузела је низ мјера усмјерених на пружање подршке националним здравственим системима, заштиту и спасавању живота те сузбијање друштвено-економских утицаја пандемије.

- ▶ **Економске мјере:** Како би се покренуо опоравак Европе, заштитили животи, приходи грађана и њихова радна мјеста, Европска комисија предлаже велики план опоравка у вриједности од 2400 милијарди евра.
- ▶ **Подршка истраживању у подручју лијечења, дијагностике и вакцине:** Комисија је обезбиједила 474 милиона евра за развој вакцине, нових процедура лијечења, дијагностичких тестова и здравствених система.
- ▶ **Јавно здравље:** Комисија пружа директну подршку здравственим системима земаља чланица ЕУ (3 милијарде евра), медицинске смјернице за земље чланице те адекватно снабдијевање личном заштитном опремом.
- ▶ **Границе и мобилност:** Комисија је подузела мјере у области мобилности које се односе на пружање смјерница за транспорт и путовања те је дала одговоре на питања везана за Шенген.
- ▶ **Комисија се бори против дезинформација повезаних с коронавирусом.**

Одговор ЕУ на пандемију коронавируса у земљама Западног Балкана

ЕУ је обезбиједила пакет од преко 410 милиона евра прераспоређених средстава билатералне финансијске помоћи за подршку земљама Западног Балкана у току кризе изазване пандемијом болести ЦОВИД-19 те је проширењем зелених трака на земље регије осигурала несметан проток основне робе. **Комисија је за Босну и Херцеговину обезбиједила следеће:**

- ▶ 7 милиона евра хитне помоћи за здравствени сектор,
- ▶ 73,5 милиона евра краткорочне и средњорочне помоћи за пружање подршке друштвено-економском опоравку,
- ▶ покренуле су дигиталне кампање: '#StayHome' ('#Останикући') и 'Heroes of the Day' (Хероји дана), као и кампања за сузбијање дезинформација о коронавирусу.

▶ КОЈИ СУ ОСНОВНИ ИЗАЗОВИ ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ?

Закључци Мишљења Европске комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ

Комисија је 29. маја 2019. године усвојила Мишљење о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у ЕУ и пратећи Аналитички извјештај. Како је наведено у поглављу 28 које се односи на заштиту потрошача и здравља, Босна и Херцеговина је у раној фази припремљености у области јавног здравља. БиХ треба да уложи додатне напоре да успостави дјелотворан систем координације и сарадње између различитих нивоа власти и даље усклади своје законодавство с правном тековином ЕУ.

У наредној години, БиХ посебно треба да:

- усвоји прописе на свим нивоима који забрањују пушење на јавним мјестима у складу с правном тековином и да ратификује протокол за уклањање незаконите трговине духаном те почне да спроводи обје мјере;
- спроведе процјену о стању заразних болести и успостави систем надзора у области супстанци људског поријекла с циљем обезбјеђења ефикасне координације у цијелој земљи.

Акциони план за спроведбу приоритета из Мишљења Европске комисије и Аналитичког извјештаја

Овај документ је разрадила Дирекција за европске интеграције Савјета министара БиХ. Садржи списак докумената које треба да усвоје и мјера које треба да подузму надлежне државне, ентитетске и кантоналне институције у циљу спроведбе приоритета које је поставила Европска комисија.

УЛОГА ПАРЛАМЕНАТА У РЈЕШАВАЊУ ПИТАЊА У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВА

Законодавна функција:

- разматрање и усвајање закона у области здравства,
- хармонизација законодавства БиХ с правном тековином ЕУ – провјера усклађености нацрта закона и поднесених амандмана.

Функција надзора:

- политичко праћење активности влада у току процеса интеграција и преговора,
- редовна контрола испуњења приоритета из Мишљења Европске комисије и Аналитичког извјештаја и задатака утврђених у Акционом плану.

Информативна функција:

- промовисање отворености и транспарентности законодавног поступка,
- редовно пружање информација широј јавности о процесу приступања ЕУ и с тим повезаним задацима парламената,
- пружање информација у вези с нацртима закона у области здравства,
- организација догађаја, као што су семинари, јавна саслушања и округли столови о најважнијим изазовима у

Међународна и међупарламентарна сарадња:

- сарадња с институцијама ЕУ, националним парламентима земаља чланица ЕУ и парламентима земаља Западног Балкана,
- информисање међународних партнера о постигнутом напретку и изазовима за БиХ.

Административно особље парламената одговорно је за пружање неопходног стручног знања и организацијске подршке члановима парламената како би могли доносити неопходне одлуке и заступати интересе грађана.

ЖЕЛИТЕ ЛИ САЗНАТИ ВИШЕ?

Европска унија, здравство: https://europa.eu/european-union/topics/health_en
Европска комисија, Политике јавног здравља: https://ec.europa.eu/info/policies/public-health_en
Резиме законодавства ЕУ у области здравства:
https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/environment.html?root_default=SUM_1_CODED=20&locale=en
Закључци Савјета о заједничким вриједностима и принципима у здравственим системима ЕУ (2006/С 146/01):
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2006.146.01.0001.01.ENG&toc=OJ.C:2006:146:TOC
Закључци Савјета о економским кризама и здравственој њези (2014/С 217/02):
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=celex:52014XG0710\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=celex:52014XG0710(01))
Уредба (ЕУ) 282/2014 о Трећем здравственом програму: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?jsessionid=5Qj3TvyCyVqbhfLZzzBttjDGh3gyXkQWYrjhr36mChMJlp02XX12060916514?uri=uriserv%3AOL.L_.2014.086.01.0001.01.ENG
Приједлог Комисије за покретање програма „ЕУ за здравље“:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0405>
Аналитички извјештај Европске комисије:
<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>
Акциони план за спроведбу приоритета из Мишљења Европске комисије и Аналитичког извјештаја:
<http://www.dei.gov.ba/dei/dokumenti/prosirenje/default.aspx?id=22458&langTag=bs-BA>
Одговор ЕУ на пандемију коронавируса у земљама Западног Балкана:
https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/eu-response-to-the-coronavirus-pandemic_en